

Part II

PARADIGMS AND PERSPECTIVES IN CONTENTION

Denzin Lincoln

Perspektiva, neboli pohled či stanovisko se od paradigmatu liší tím, že ji nelze sjednotit a upevnit v základech. Zatím co paradigma se dle autorů zabývá konečnými zásadami, které si výzkumník sám vytvoří na základě jeho poznání.

Paradigma ve své podstatě zahrnuje čtyři filozofické disciplíny. **Etiku (axiologie)** zabývající se hodnotou morálky. Podmínkou při hodnocení hodnoty morálky je její poznání. **Epistemologii**, která se zabývá tímto poznáním a zda li je to vůbec možné, něco poznat. Dále **ontologii**, kde ve středu zájmu je člověk, jeho bytí a podstata. A **metodologii**, jež se soustředí na nejlepší možnost jak získat znalost o světě. Perspektiva sdílí s paradigmatem běžné metodologické předpoklady a určitá poznání. Autoři uvádějí, že v dnešní době se paradigma musí vypořádat s problémy, jako jsou například etika, hodnoty, možnost propojení rozdílných paradigmat či správnost podkladů k vytvoření paradigmatu.

Kritická etnografie

Tato výzkumná metodologie využívá přímé analýzy v sociálních strukturách. Pozorovatel se přímo zapojuje, snaží se vše interpretovat. Je součástí dění a vše se ještě snaží uvést do širšího kontextu vztahů ve společnosti.

Feminismus

Podporuje změny ve společnosti, zejména v jejím vzdělávání a emancipaci, jelikož vzdělání a výchova nadále zvyrazňují nerovnost mezi pohlavím.

Dnes je mnoho subdisciplín zabývající se konkrétními problémy od lesbiček, přes homosexuály až k postiženým ženám. Tento široký záběr může mít ve výsledku neblahý vliv na celý feministický výzkum.

Critical Race Theory

Soustředí svoji analýzu na význam slova CALL, který se objevuje v lidském životě a je připomínkou, že je člověk uzavřen v hierarchické společnosti a není v jeho silách se z tohoto určeného postavení vymanit. K výzkumu využívá rozličné způsoby analýzy, například představení, hry a příběhy. Poznání a bytí člověka je založeno na tom, jakou pozici ve společnosti zastává a jaké je jeho okolí. Analýza byla provedena na Afroameričanech, Asioameričanech a Latinoameričanech, tito lidé s dvojitým vědomím a rodovými tajemstvími ukázali, jak kulturní tzv. bílé paradigma vylučuje tyto občany ze společnosti. Při analýze se využívají studie o rase, pohlaví, vzdělání aj. Tzv. politický rasismus usiluje o začlenění

řadových občanů (mestiků, mulatů aj.) do politiky, umožnit jim podílet se na tvorbě nového paradigmatu a demokracie.

Kritická teorie

Začíná s domněnkou, že západní společnost není úplně demokratická a svobodná. Představují kritický, účelný přístup k textům a vztah k prožité skutečnosti. Představitelé tohoto přístupu jsou jako kutilové hledající jak účelně využít vlastní znalosti sociálních procesů ke konečnému porozumění dominance některých skupin lidí. Výsledkem by měl být svět plně emancipovaných lidí, bez jakékoliv nadřazenosti některé ze skupiny.

Cultural studies

Realita je zprostředkována skrze promluvu, která se odehrává ve skutečné společnosti. Člověk je nucen volit mezi lokálním a globálním, zvyky a realitou, mezi politikou a individualitou. Hranice, které tento přístup vymezují se posouvají. Není zde jasně vymezená běžná genealogie vzniku, která je vlastní všem skutečným vědeckým disciplínám.

Kritický humanismus a Queer theory

Teorie která volá po novém stylu výzkumu, po novém přístupu k bádání. Je odhodlaná zakročit proti lidskému utrpení, oddaná mravní péči, soucitu, pravdě a politickému respektu. Queer theory vytvořila svět plný možností, kde se bisexuálové, lesbičky a gayové mohou projevit a diskutovat. Ukazuje, jak se vytváří, vyjednávají a mění hranice mezi zakotvenými, pevně usazenými kulturními předsudky.

Je důležité, aby člověk, výzkumník vnímal všechny paradigmatu a nevybral si vždy jedno, na které se bude soustředit. Je třeba si vytvořit komplexní náhled. Měl by pochopit základní etické, epistemologické a metodologické předpoklady rozdílných paradigmat a být schopen s nimi pracovat. Neexistuje jedna jediná pravda, každá pravda je neúplná. Není možné stanovit jedno jediné paradigma, dle kterého se všichni budou řídit. Svět není jednobarevný a jednotvarý.

Článek pojednává o jednotlivých přístupech, jak chápat svět, jak poznat jeho smysl. Je zde uvedena spousta teorií, které využívají rozdílných metod jak se dostat k onomu poznání. Myslím, že každý z uvedených přístupů je v něčem neobvyklý a každý z nás si zvolí přístup, dle kterého bude vést výzkum. Nikdy nejspíše nedosáhneme absolutního přesvědčení, že jeden přístup je správný a asi se nám nikdy nepodaří jej prosadit, jako jedinou možnost přístupu k pravdě a poznání světa. Člověk by vždy měl mít pochybnosti, jelikož jen ty nás ženou vpřed.